وکیل شرق

تعارض حقوق من و تلویزیون

سعید دهقان

فرزاد رستمی از اصفهان: مسئله‌ای که اخیراً ذهنم را به خودش مشغول کرده و مرا عصبانی می کند، حجم زیاد آگهی هایی است که پشت سر هم از تلویزیون پخش شده و اصل برنامه یا فیلم و سریال، اغلب تحت‌الشعاع قرار می گیرد. در دوره جام جهانی فوتبال هم که دیگر گفتن ندارد، تا دقایق اولیه بازی ما همچنان باید آگهی می دیدیم! نمی دانم چه بگویم، اما حالا که به این شکل روی اعصاب ما راه می روند، دلم می خواهد بدانم آیا این حق شهروندی ما نیست که از این طریق ضایع می شود؟! چه باید کرد؟

وکیل شرق: در اینکه رسانه‌ها اعم از نوشتاری، دیداری و شنیداری حق پخش آگهی برای درآمدزایی دارند، شکی نیست و ظاهراً شما نیز در ای‌میل ارسالی منکر این موضوع نشده‌اید. اما آنچه مسلم است اینکه این حق نمی تواند و نباید مطلق قلمداد شود، چرا که در مقابل این حق، مخاطبان این رسانه‌ها نیز از حقوقی برخوردار هستند که قابل احترام است. تا اینجای کار شاید بحث بیشتر مربوط به رسانه‌های غیردولتی و شبکه‌های تلویزیونی خصوصی باشد. زیرا این رسانه‌ها و شبکه‌ها برای استقلال مالی و توان اداره خود، چاره‌ای به جز جذب آگهی ندارند و این تعارض دو حق (حق رسانه در درآمدزایی از طریق جذب آگهی و حق شهروند در دیدن کامل و بدون دغدغه برنامه‌ها) در بسیاری از موارد با سیاست حاکم در «عرضه و تقاضا» قابل تعدیل و منطقی‌سازی است. اما وقتی از تلویزیون ایران - به عنوان رسانه‌ای که از بودجه عمومی یا بیت‌المال اداره می‌شود- صحبت می‌شود، بحث فرق می‌کند. زیرا در اینجا (ایران) از شبکه‌های تلویزیونی خصوصی خبری نیست و مردم از نظر حقوقی از دیدن ماهواره هم محروم هستند. در چنین شرایطی وقتی تعارض حقوق حاکم می‌شود، آن حقی که علی‌الاصول در اولویت است، حق شهروند است، نه حق تلویزیون دولتی، چون بودجه این تلویزیون از طریق بیت‌المال و یا مالیاتی تامین می‌شود که همان مردم می‌پردازند و می‌بایست راضی باشند و حقوقشان را تامین شده بیابند، نه اینکه هم مالیات بدهند، هم در قبض برقشان به شکل اختصاصی مبلغی به صدا و سیمای دولتی بدهند و هم از این همه آگهی‌های اول و وسط و آخر برنامه‌ها برنجند! مضافاً اینکه، اگر جذب آگهی را برای تلویزیون دولتی یک «حق» بدانیم (که دست‌کم برای حمایت از صنعت و تولیدات داخلی، علاوه بر حق، آن را یک «تکلیف» هم می‌دانیم) باز هم مطابق اصل چهلم قانون اساسی «هیچ کس نمی‌تواند اعمال حق خویش را وسیله اضرار به غیر یا تجاوز به منافع عمومی قرار دهد». و اما چه باید کرد؟ به نظر می‌رسد ابتدا باید به نحوی از انحا، این اعتراض یا انتقاد را رسماً به گوش مقامات اجرایی و مسئول در صدا و سیما رساند. اگر اصلاحی صورت نگرفت و شورای نظارت بر این سازمان نیز، با وجود حضور نمایندگان سه قوه، مفاد حقوق ملت را به مقام مسئول در صدا و سیما متذکر نشد، ظاهراً تنها راه ممکن، اعلام شکایت به دیوان عدالت اداری است، زیرا رسیدگی به شکایات و تظلمات و اعتراضات اشخاص حقیقی از تصمیمات و اقدامات سازمان‌ها و موسسات دولتی نظیر صدا و سیما، مطابق بند یک از ماده ۱۱ قانون دیوان عدالت اداری، به عهده این دیوان است.

vakilroaya@gmail.com

گفت‌وگو با دکتر بهرامی، مدیر مرکز خدمات الکترونیک قوه قضائیه و قاضی دیوان عالی کشور

پاسخ تلفنی به مسائل حقوقی

عبدالله خاتمی فر: برای اولین بار در ایران قوه قضائیه با طراحی سامانه‌ای ملی و الکترونیکی و با بهره‌مندی از شبکه مخابراتی، برنامه‌ای را برای پیشگیری از وقوع اختلافات و دعاوی حقوقی و مشاوره و اطلاع‌رسانی درباره تمام موضوعات مربوط به روابط حقوقی و امور قضایی شهروندان آغاز کرده است. گرچه کارکرد و هدف مرکز خدمات الکترونیک قوه قضائیه بخشی از تکالیف قوه قضائیه مندرج در قانون اساسی است، اما اهمیت و گستردگی این اقدام در سازمان قضایی کشور بیش از آن است که قابل توصیف باشد. چرا که با تداوم فعالیت و تکمیل برنامه‌های مشاوره و دوره‌های فراگیر آموزش حقوقی این مرکز، علاوه بر کاهش خطاها و اشتباهات مردم در انجام امور حقوقی از حجم انبوه پرونده‌ها و دعاوی در دادسراها و دادگاه‌ها و دیگر مراجع حل اختلاف دادگستری کاسته خواهد شد. یکی از امتیازات این طرح قضایی و ملی مدیریت آن است که به عهده یکی از قضات عالی رتبه دیوان عالی کشور گذاشته شده است. دکتر بهرام بهرامی که سال‌ها مشاغل قضایی و مدیریتی متعددی را در دادگستری تجربه کرده است، با دارا بودن سابقه تالیف آثار کاربردی حقوقی و تدریس در دانشگاه، همزمان به قضاوت اشتغال دارد. احاطه وی به مباحث مختلف حقوقی و کیفری، آشنایی کامل با مهمترین اشکالات فرآیند دادرسی و نقاط کور قوانین موجب شده است که کارشناسان و متخصصان بخش مشاوره حقوقی تلفنی ۱۲۹ مرکز خدمات الکترونیک قوه قضائیه در مدت کوتاهی، بدون تبلیغ و امکانات کافی در برابر متقاضیان بی‌شمار خدمات رایگان آن قرار بگیرند.

...

■ مرکز مشاوره حقوقی تلفنی ۱۲۹ چطور می تواند مشکلات حقوقی مردم را حل کند؟

مرکز ۱۲۹ سه ماموریت دارد: ۱- پاسخگویی، ۲- توانمندسازی و ۳- که مهمترین آن خدمات الکترونیکی است. در واقع همه خواسته ما در مرحله ارائه کامل خدمات الکترونیکی تحقق می‌یابد. یعنی بیشتر امور حقوقی و قضایی را که ما می‌توانیم در قالب شبکه و سامانه الکترونیکی ارائه کنیم مثل ابلاغ احکام و اوراق قضایی که در آغاز ابلاغ الکترونیکی به وکلای دادگستری و کارشناسان رسمی پیش‌بینی شده است.

■ یعنی می خواهید مکاتبات کاغذی را حذف کنید؟

مطلوب ما این است. اینکه به‌طور نمونه، ادعاها و دفاعیات طرفین در محاکمات ضبط و ثبت شود و نسخه چاپی آن به امضای طرفین برسد. چون یکی از مشکلات ما نگارش اظهارات کامل افراد در دادسراها و دادگاه‌ها توسط قضات است که باید بتوانند با دقت و تسلط بر آنچه در جلسه بازجویی یا دادرسی جریان دارد به پرونده رسیدگی و اتخاذ تصمیم کنند. در دیوان لاهه در هلند با استفاده از سامانه‌ای که در اختیار دارند مطالب افراد همزمان ضبط و به چهار زبان چاپ می‌شود. بعد افراد حاضر مطالب خود را می‌خوانند و امضا می‌کنند. گرچه هزینه اولیه تجهیز دادگستری به این سامانه بالا است. اما سود فراوانی از آن عاید می‌شود و از صرف هزینه‌ها و مشکلات بسیاری جلوگیری می‌کند. هم قاضی کارش آسان‌تر و دقیق‌تر می‌شود و هم دیگر کسی نمی‌تواند بگوید آنچه قاضی نوشته حرف من نیست!

■ به نظر می رسد که تحقق این سامانه الکترونیکی سرعت دادرسی را افزایش دهد؟

همین‌طور است. الان یک استعلام توسط مراجع قضایی یا ثبتی از اداره دیگری می‌شود، دریافت پاسخ آن به صورت اداری روزها و گاه ماه‌ها طول می‌کشد. اما با این امکان الکترونیکی قاضی به‌طور مستقیم به برخی از داده‌های مورد نیاز دسترسی دارد. مثل سابقه کیفری. بدیهی است که این موضوع سرعت تصمیم گیری را افزایش داده و موجب تسریع در تعیین تکلیف افراد در پرونده‌ها می‌شود. البته رسیدن به شرایط قابل قبول به زمان و عزم کاملی در دولت و مجلس، همسو و همزمان با قوه قضائیه نیاز دارد.

■ مرحله توانمندسازی که گفتید شامل چه کسانی می شود؟ مردم یا کارکنان و مدیران قضایی؟

در این مرحله آگاه‌سازی مردم از حقوق خود مورد نظر ما است. جالب است بدانید که هر متهم ۵۴ حق دارد. این حقوق باید به اطلاع متهم برسد؛ از طریق بروشور، در رسانه‌های همگانی، روزنامه‌ها یا راه‌های دیگر که بگوییم شما این حقوق را دارای. به نیروی انتظامی اعلام کنیم که آقای نیروی انتظامی این متهم ۵۴ حق دارد. حتی به قضات هم اگر کاملاً مطلع از این حقوق نباشد باید یادآوری کرد.

■ پس شما می خواهید حقوق مردم را آموزش بدهید؟

آموزش کامل به معنای دقیق آن نیست. بلکه راهنمایی هایی است که در حکم آموزش اولیه و مقدماتی است. این توانمندسازی حقوقی از طرق مختلف از جمله برگزاری دوره‌ها و کارگاه‌هایی در فرهنگسراها و جهاد دانشگاهی در مرکز خودمان آغاز شده است. همچنین برای استان‌ها طراحی لازم انجام شده است. با صداوسیما توافقاتی داریم که به صورت موضوعی و در قالب برنامه‌هایی، آموزش حقوق آغاز شده است. در حال حاضر با شبکه دوم سیما این کار در حال انجام است. بعد هم بحث‌های ارائه شده را به صورت جزوه و راهنما در اختیار همگان قرار می‌دهیم. این همان مصداق «توانا بود هر که دانا بود» است.

■ پاسخگویی تلفنی مشاوران شما به شهروندان چه میزان از اهداف شما را محقق می کند؟

با اینکه بیشترین وقت و حجم کار ما به پاسخگویی تلفنی به مسائل حقوقی شهروندان اختصاص دارد، اما فقط ۱۰ درصد از هدف نهایی ما را تامین می‌کند.

■ آیا مشاوران شما در مرکز ۱۲۹ پاسخگوی تمام مسائل حقوقی هستند؟

بله. علاوه بر پرسش‌های حقوقی، مردم می‌توانند مشکلات و نارسایی‌هایی که در بخش‌های مختلف دادگستری و دستگاه قضایی و مدیران می‌بینند با تماس تلفنی به ما اعلام کنند. حتی امکان اعلام نظرشان به رئیس قوه قضائیه با ضبط صدایشان برای استحضار مستقیم آیت‌الله شاهرودی وجود دارد. از آنجا که مردم ما خیلی به بیان خواسته‌های خود به صورت مکتوب عادت ندارند، این روش می‌تواند برای آنها مناسب و آسان باشد. می‌گویند در «عربی اسم است و فعل است و حرف اما در فارسی حرف است و حرف است و حرف!»

■ علت عدم تبلیغ کار شما درازمدت بودن دستیابی به اهدافتان است یا کمبود امکانات و توان مرکز؟

ما نمی‌توانستیم بدون آموزش و بهره‌مندی از نیروی انسانی کارشناس و متخصص به تعداد کافی برای پاسخگویی به انبوه پرسش‌های متنوع مردم، کارمان را با ضعف و اشکال آغاز کنیم. نظر ما این بود که اگر به ۱۰ نفر جواب درست و کامل بدهیم بهتر این است که به صد نفر پاسخ بدهیم که یک یا دوتای آن دقیق نباشد. این حساسیت باعث شد که ما گام به گام فعالیت کنیم و از ابتدا کارمان فراگیر نباشد. گرچه بدون تبلیغ کار مرکز تماس‌های بسیار زیادی با مرکز برقرار شده است. البته با وجود حمایت مسئولان عالی قضایی، محدودیت‌های مالی و بودجه هم بی‌تاثیر نیست. البته مدیران قوه قضائیه می‌خواهند این کار با کمترین هزینه انجام شود.

■ مسائل مردم در این تماس‌ها بیشتر درباره چه موضوعاتی بوده است؟

خیلی متنوع است. اعم از مشکل با مراجع قضایی، تقاضای تسریع در رسیدگی به پرونده، تقاضای ملاقات با رئیس قوه قضائیه و موارد شکلی و اداری دیگر. حتی بخشی از شکایات آنها مربوط به ادارات خارج از قوه قضائیه بوده است. مواردی که مربوط به رئیس قوه قضائیه است دسته‌بندی شده هر ده روز یک بار در قالب CD و همچنین نسخه مکتوب حرف‌های تماس گیرندگان در اختیار ایشان قرار می‌گیرد. بعضی‌ها هم خواسته‌هایی خارج از توان قوه قضائیه دارند. مثلاً تقاضای کار می‌کنند.

■ بسیاری از حقوقدان‌ها و ازجمله قضات می گویند بدون خواندن یک پرونده و اسناد و مدارک آن نمی توان درباره آن اظهارنظر کرد. شما و همکارانتان چطور درباره مشکلات مردم تلفنی پاسخ می دهید؟

پرونده‌هایی که در دادگستری تشکیل می‌شوند همه پیچیده نیستند. بعضی ساده‌اند و بسیاری از آنها هم از پیچیدگی کمی برخوردارند. بیشتر تماس‌ها با مرکز مربوط به مسائل ساده و متوسط است. به‌طور معمول کسی که پرونده پیچیده یا کلان دارد یا با انتخاب وکیل دادگستری و یا خود شخصاً پرونده‌اش را پیگیری می‌کند. البته این مانع از تماس چنین اشخاصی با مرکز ۱۲۹ نیست. اگر کارشناسان ما لازم بدانند که مدارک مربوط به پرسش تماس گیرنده یا پرونده او بررسی شود می‌توانند آن را هم با نمابر ارسال کنند.

■ اما می دانید که اگر انگیزه‌های شغلی فراهم نباشد، ممکن است سلامت و صحت کار همکاران شما هم با آسیب‌پذیری و بی‌میلی آنها به ارائه بهتر خدماتشان مخدوش شود.

ما برای جذب نیرو مشکل داریم و هنوز مجوز استخدام نیروی انسانی به ما داده نشده است. همین جا از همه کسانی که این مطالب را می‌خوانند می‌گویم که فعلاً برای مدتی نیاز به افرادی داریم که تا مدتی به صورت افتخاری به ما کمک کنند. این کار ثوابش از بسیاری از کارهای ثواب دیگر کمتر نیست. البته باید لیسانس یا فوق‌لیسانس و یا دکتر در رشته حقوق و یا وکیل و قاضی بازنشسته باشند. حتی می‌توانند تلفن یا امکان تماس و ارتباط دیگری به ما بدهند. ولو اینکه یک ساعت یا دو ساعت در هفته یا ماه وقت دارند. جاهایی مثل فرهنگسراها و مجتمع‌های قضایی هم برای ارائه خدمات مشاوره‌ای در نظر گرفته‌ایم.

■ شما در این باره اطلاع رسانی یا فراخوانی داشته اید؟ من تاکنون ندیدم.

اعلام خصوصی شده است. ولی اعلام عمومی نشده است که اولین آن همین روزنامه شما است.

■ سال گذشته بر اساس آئین نامه مصوب رئیس قوه قضائیه طرح برخی دعاوی در دادگستری موکول به داشتن وکیل دادگستری شد. با توجه به مزایای این مصوبه مرکز و مشاوران شما برای مراجعه به وکیل مردم را توجیه می کنند؟

مردمی که با مرکز ۱۲۹ تماس می‌گیرند هدایت اولیه می‌شوند. البته در صورت ضرورت به آنها گفته می‌شود که به کانون وکلا یا کانون کارشناسان رسمی یا بخش‌های دیگری از قوه قضائیه مراجعه کنند.

■ مرکز ۱۲۹ شبانه روزی است؟

در حال حاضر تا ساعت ۱۵ عصر به تلفن‌ها همزمان پاسخ داده می‌شود. اما بعد از آن پرسش شهروندان ضبط می‌شود و با شماره کدی که به تماس گیرنده اعلام می‌شود می‌تواند در تماس بعدی پاسخ خود را دریافت کند. این پاسخ تا یک ماه در سامانه الکترونیکی ما می‌ماند و پرسش کننده می‌تواند با تماس تلفنی آن را بشنود.

■ آیا از شهرستان ها هم می توانند با ۱۲۹ تماس بگیرند یا فقط ویژه تهران است؟

از طریق تلفن همراه می‌توانند تماس بگیرند اما با تلفن شهری به علت مشکل مخابراتی امکان‌پذیر نیست. البته بعد از راه‌اندازی ۱۲۹ استان‌های دیگر باز هم مرکز تهران به تمام هموطنان پاسخگو خواهد بود.

■ پس شهرستانی هایی که تلفن همراه ندارند چطور می توانند تماس بگیرند؟

علاوه بر شماره‌های اصلی مرکز دو شماره ۷۱-۸۸۸۱۲۲۷۰ برای تماس‌های خارج از تهران در اختیارشان هست که این شماره‌ها به استان‌ها اعلام شده است.

■ برای راه‌اندازی این مرکز نمونه موفقی در کشورهای دیگر مورد بررسی قرار گرفته است تا اشکالات احتمالی و موانع آن رفع شود؟

این کار یک شبه شروع نشد بلکه حدود دو سال برای آن برنامه‌ریزی و مطالعه شد. نمونه‌های داخلی دیگر مثل فوریت‌های خدماتی مثل ۱۱۰ پلیس، ۱۳۷ شهرداری و دیگران که کیفیت متفاوتی دارند هم مورد توجه قرار گرفت.

■ شما در بعضی گفت و گوهای رسانه‌ای از انتشار متن پرسش و پاسخ‌های تلفنی مرکز خبر داده بودید. این کار چه کارکرد و بهره‌ای دارد؟

هم به صورت دسته‌بندی شده پس از بررسی متخصصان و کارشناسان ارشد در پایگاه الکترونیکی مرکز ۱۲۹ قرار می‌گیرد که می‌تواند به عنوان منبعی مورد استفاده همه باشد و دیگر اینکه این اطلاعات را به صورت کتاب و جزوه منتشر کنیم.

خبرها

اولین سمینار ملی تشکل‌های صنفی

شرق: بررسی راهکارهای کارشناسی درباره اصلاح قانون کار و مطالبات کارگران، موضوع سمینار ملی تشکل‌های صنفی کارگران است. ستاد برگزاری این سمینار که متشکل از انجمن‌های صنفی کارگران، شوراهای اسلامی کار، چند تشکل غیردولتی و شماری از نویسندگان و روزنامه‌نگاران است این سمینار را اولین سمینار ملی تشکل‌های صنفی کارگران دانسته که در رابطه با موضوع حقوق کارگران قصد دارد فعالان و کارشناسان حقوقی مسائل کارگری را گردهم آورد. همچنین دبیرخانه این گردهمایی از کلیه صاحبنظران، کارشناسان و مسئولان تشکل‌های صنفی دعوت به عمل می‌آورد تا به منظور ارائه نظرات یا اعلام حضور در سمینار مذکور حداکثر تا تاریخ ۷ شهریور با نشانی تهران، صندوق پستی ۸۴۴۹-۱۴۵۵ مکاتبه نمایند.

زندان افراد زیادی را حرفه‌ای می‌کند

ایسنا: مدیرکل فرهنگی، تربیتی سازمان زندان‌ها گفت: با توجه به آثار و تبعات منفی، زندان باید آخرین راه‌حل باشد اما با این وجود در حال حاضر زندان اولین راه‌حل تلقی می‌شود. به‌رغم اینکه در زندان‌ها کار فرهنگی و تربیتی صورت می‌گیرد اما یک محیط بسته با شرایط خاص آسیب‌های فراوانی دارد که صدمات گوناگونی به افراد داخل آن می‌رساند بنابراین از قضات و مسئولان قضایی خواهشمندیم که زندان را به عنوان آخرین راه‌حل مورد توجه قرار دهند. مقاره عابد درباره اصلاح و تربیت مددجویان به ایسنا گفت: سازمان زندان‌ها قصد دارد امکان شرایط بازگشت شرافتمندانه برای زندانیان را فراهم کند. مدیرکل فرهنگی، تربیتی سازمان زندان‌ها درباره نظرات بدی که نسبت به زندانیان در جامعه وجود دارد اظهار داشت: تاکنون سوءسابقه کیفری مسئله‌ای بود که برای همیشه به همراه مددجویان باقی می‌ماند اما در برنامه چهارم، دولت تصمیمی مبنی بر حذف سوءسابقه برخی از مجرمان گرفته است. در حال حاضر قوه قضائیه نیز در حال تنظیم لایحه‌ای است که بر اساس آن شرایط مددجویانی که سوءسابقه آنها حذف خواهد شد معین می‌شود. رئیس سابق کانون اصلاح و تربیت تهران در ادامه اظهار داشت: در حال حاضر حدود ۲۳ کانون اصلاح و تربیت در کشور وجود دارد. در کنار کانون شورای برنامه‌ریزی کانون اصلاح و تربیت حداقل‌های استاندارد برای کانون‌ها را عنوان داشته. هم‌اکنون کانون‌های شهرهایی مانند تهران، مشهد و کرمان دارای همه شرایط بوده و به عنوان کانون‌های الگو معرفی شده‌اند.

سه جانبه‌گرایی در پیش‌نویس اصلاح قانون کار رعایت نشده

ایلنا: رئیس کانون هماهنگی شوراهای اسلامی کار استان تهران اعتقاد دارد که در پیش‌نویس اصلاحیه قانون کار، اصل سه جانبه‌گرایی رعایت نشده است. «عیوضی» اصلاحیه ماده ۲۷ را در تضاد کامل با منافع کارگران ارزیابی کرد و درخصوص اصلاح ماده ۱۹۱ قانون کار گفت: کارگران کارگاه‌های کوچک انسان هستند و حق حیات دارند به گونه‌ای که قرآن کریم نیز بر این حق تاکید دارد. عیوضی افزود: اگر می‌خواهند کارگران کارگاه‌های کوچک را از شمول قانون کار خارج کنند، اول قانونی را وضع کنند تا این کارگران از آن منتفع شوند و بعد از آن کارگران را محروم نمایند.